

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen varautumisen ja valmiussuunnittelun periaatteet

Varautuminen on osa normaaliaikaista ja säännönmukaista toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumisessa pyritään pääsääntöisesti noudattamaan organisaation päivittäisten tehtävien toteuttamisessa käytettäviä menettelytapoja ja toimintaperiaatteita.

Varautumistoimenpiteitä ovat valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, henkilöstön koulutus sekä valmiusharjoitukset.

Valmiuslain (1552/2011) 12 § velvoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon viranomaiset varautumaan poikkeusoloihin valmiussuunnittelun avulla.

Valmiussuunnitteluprosessi sisältää:

1. Poikkeusolojen alueellisen riskianalyysin.
2. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutukset organisaation tehtäviin ja toimintaan.
3. Toiminnassa ja tehtävissä tapahtuvat muutokset.
4. Toiminnan jatkuvuuden turvaaminen.
5. Toimenpiteet normaalioloihin palaamiseksi.

Pääsääntönä on, että varautumisjärjestelyt toteutetaan mahdollisimman kiinteästi normaaliolojen toimintoihin perustuen ja organisaatioita muutetaan häiriö- ja kriisitilanteissa mahdollisimman vähän. Uusia organisaatorakenteita perustetaan vain aivan välttämättömissä tilanteissa.

Hyvinvointialuelain 150 §:n mukaan hyvinvointialueen on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muin toimenpitein huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Hyvinvointialuetta koskeva varautumisvelvollisuus koskee myös hyvinvointilain 4 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialuekonserniin ja hyvinvointialueen toimintaan kuuluvia organisaatioita. Lisäksi hyvinvointialueen toimialoilla; sosiaali- ja terveydenhuolto, pelastustoimi ja ympäristöterveydenhuolto on valmiuslain (1552/2011) ja kunkin toimialan substanssilainsäädännön edellyttämä varautumisvelvoite.

Sosiaali- ja terveydenhuolto huolehtii yhteistyössä alueensa kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta.

Pelastuslaitos huolehtii pelastuslain mukaisesti omatoiminen varautumisen tehtävistä ja pelastustoimen viranomaisten varautumisesta väestönsuojeluun sekä yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa. Pelastuslaitos huolehtii vastuullaan olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta hyvinvointialuekonsernin sisällä sekä muiden viranomaisten ja -tahojen kanssa. Lisäksi pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua turvallisuuden ja varautumisen lautakunnan päättämällä tavalla.

Toimialojen valmiussuunnitelmissa selvitetään poikkeusolojen organisaatoratkaisut ja niihin liittyvät henkilöstöjärjestelyt sekä toimitilavaraukset ja kriittisen materiaalien tarve. Suunnitelman lisäksi tarvitaan konkreettisia varautumistoimenpiteitä ja järjestelyjä toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi. Hyvinvointialueen konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset hyvinvointialuekonsernin valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja näiden yhteensovittamisesta sekä toimialueiden varautumisen tehtävistä.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisesti (§45) aluevaltuusto päättää varautumisen ja valmiussuunnittelun periaatteista. Aluehallitus päättää varautumisen ja valmiussuunnittelun järjestämisen toteutuksesta aluevaltuuston päättämien periaatteiden mukaisesti. Aluehallitus on nimennyt kokonaisturvallisuudesta vastaavan viranhaltijan (21.6.2022 / §79). Kokonaisturvallisuudesta vastaava viranhaltija toimii myös yhteisen konsernivarautumisen vastaavana viranhaltijana. Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset varautumisvelvoitteita täsmentävät määräykset hyvinvointialuekonsernin valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja näiden yhteensovittamisesta hyvinvointialuekonsernissa (HVAL §49).